

El músic Joaquim Pecanins es mereix un reconeixement manresà

FILA CULTURAL. Joaquim Pecanins va ser un folklorista, pedagog i compositor dedicat a la música popular i a la música culta, profundament religiós i català convençut. Caldria reivindicar el seu nom per a un carrer de Manresa per recordar la important tasca que va fer per la cultura musical de la ciutat.

Nascut a Prats de Lluçanès, el 1883, Joaquim Pecanins i Fàbregas va estudiar a Escola Municipal de Música de Barcelona amb els mestres Antoni Nicolau i Joan Lamote de Grignon. Va ser director de l'Orfeó Manresà (1908-1920), de la Schola Choral de Terrassa (1911-1928), de l'Escola Municipal de Música de Terrassa (1920-1925), va fundar el Conservatori de Terrassa i una orquestra de cambra (1925-1936). Després de la guerra civil, va exercir la docència musical a l'acadèmia Abad Bonito de Banyoles, juntament amb la seva esposa Maria Vallés, fins a la seva mort, el 1948.

Folklorista

Com a folklorista va recollir nombroses melodies per a la recuperació de la cançó tradicional catalana -almenys des de 1903-, en diverses poblacions. Les seves primeres col·leccions van ser premiades els anys 1904, 1905 i 1906 en els concursos de la "Festa de la Música Catalana", que organitzava l'Orfeó Català. Entre les quals cal destacar la cançó popular "Fum, fum, fum" -que es cantava a les Matines de Nadal a Prats de Lluçanès-, i que "La Veu de Catalunya" (21.07.1904) va publicar i és la primera vegada que la trobem anotada. Van publicar també cançons la "Revista Musical Catalana" (1905-1908 i 1914-1915), el "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya", el "Cançoner del Ripollès" i, amb uns extensos comentaris, en el "Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages" (1918).

Amb l'interès de divulgar la cançó popular, va oferir diferents conferències musicals, amb el títol de "Cansonística popular", al Centre Excursionista de Vic (1914), a l'Athenea, de Girona (1916), Centre Excursionista de Catalunya, a Barcelona (1916), al local de l'Orfeó Cerverí, a Cervera (1917), Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Barcelona (1917), entre d'altres. En totes oferia il·lustracions musicals amb la col·laboració de la seva excel·lent deixeble Rosa Miró Camps - filla d'Oleguer Miró i Antònia Camps, i néta del poeta Antoni Camps i Fabrès-, a la qual acompanyava al piano.

Orfeó Manresà

Com a director a l'Orfeó Manresà, va fer una tasca innovadora i de prestigi, seguint les directrius i els objectius principals que va impulsar l'Orfeó Català: a) "cançons populars catalans a veus mixtes i a cor d'homes" (versions de Mas i Serracant, Llongueras...), b) "grans obres dels compositors catalans" (Morera, Nicolau, Lambert, Clavé, Lamote de Grignon...), c) i "obres d'autors universals" (Bach, Palestrina, Mozart, Grieg, Waelrant, Roland de Lassus...), per aconseguir una excel·lència artística.

El programa del concert de l'Orfeó Manresà de la Festa Major de 1910 n'és una bona mostra: El

Noi de la Mare, d'Antoni Nicolau; l'"Himne de l'Orfeó Manresà" i el poema simfònic "La Nit de Nadal", de Joan Lamote de Grignon; la "Patria Nova", de Grieg; l'"Himne patriòtic", de Lambert; i les primeres audicions de "Cant d'amor", de Sancho Marraco; "Quan mon marit de fora ve", de Lassus; i la "Cantata núm. 78" de J. S. Bach.

Encara que ja tenien corals de J. S. Bach en repertori, cal destacar la interpretació d'aquesta "Cantata" en el 1910 com una gran novetat. Un altre concert a destacar és la primera vegada que van cantar en el Palau de la Música Catalana, a Barcelona, el dia 19 d'abril de 1914. En aquesta etapa va tenir la col·laboració de Concepció Piniella i Pilar Azopardo, professores de música i, alhora, intèrprets, i de Josep Duran -col·laborador habitual en l'acompanyament al piano.

Pedagog

Com a pedagog va començar, des de 1909, les classes de solfeig, teoria i dictat, i des del curs següent de forma oficial va impulsar l'Escola de Música de l'Orfeó Manresà, amb la disposició de deixar els alumnes a punt per als estudis superiors. Va editar, també, un "Primer llibre de la Teoria de la Música", per ajudar en l'aprenentatge.

Va implantar el mètode de Jaques Dalcroze, conegut com a "Gimnàstica Rítmica" o "Cançons amb gestos" per als infants del Orfeó, on el van ajudar, com a auxiliars, Miquel Caelles, Rosa Miró i Neus Garí; i les activitats pedagògiques "Les Hores d'Art", on feia explicacions de les obres abans de escoltar els concert d'instrumentistes importants d'aquell moment, i les "Hores d'Estudi", que va començar a Manresa i va continuar a Terrassa.

Des de 1911 va treballar també a Terrassa, com a director suplent a l'Schola Choral, al costat de Joan Llongueras, i en el 1920 en va ser el director. Aquest mateix any va guanyar, per concurs, la direcció de l'Escola Municipal de Música de Terrassa, on impartia les classes de piano, harmonia, contrapunt i composició. El 1925 dimiteix per discrepàncies tècniques amb l'Ajuntament de Terrassa i, conjuntament, amb altres professors i exalumnes funda el Conservatori de Música de Terrassa fins a l'any 1936 que es tanca per la Guerra Civil. També funda una orquestra de corda i completa, així, tot l'àmbit coral i instrumental.

Reconeixements

Com a compositor va compondre obres per a veus, per a piano, per a quartet i quintet de corda i sardanes i, sobretot, va harmonitzar per a veus i piano les cançons recollides i cançons amb gestos. Les poblacions de Prats de Lluçanès i Banyoles li han reconegut la seva tasca dedicant-li un carrer. Potser caldria, també, ara reivindicar el seu nom per a un carrer de Manresa, per recordar la important tasca que va fer per la cultura musical de la ciutat.

L'Orfeó Manresà, dirigit pel Lluís Arguijo, el passat dia 27 de maig, al Palau de la Música Catalana, en el concert commemoratiu del centenari de la Festa dels Orfeons de Catalunya -que va tenir lloc exactament el 27 de maig de 1917 amb la participació de l'Orfeó Manresà dirigit per Joaquim Pecanins, que també formava part de la comissió organitzadora al costat de Joan Balcells, Mn. Francesc Baldelló, Joan Llongueras i Joan Gibert- va tenir l'encert d'interpretar l'obra "Comiat", amb «solfes» de Joaquim Pecanins-com anota ell mateix a la portada?, en deixar el càrrec de director l'any 1920: "Al meu Orfeó Manresà, chor del mon cor". Un primer i significatiu record a la seva tasca manresana.

El proper dia 10 de juny, a l'Ateneu de Banyoles, les corals Veus de l'Estany i Nova Llabor, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Banyoles, han organitzat un concert-homenatge per recordar-lo i reconèixer la seva tasca interpretant obres i harmonitzacions seves. Crec que es mereix aquest homenatge, que caldria estendre incloent les seves obres, de forma continuada, en els repertoris corals del país.

La seva estima per la música anava al costat de l'estima pel país: Catalunya. Va ser un músic dins el moviment de recuperació de la cançó popular catalana i divulgador, com a instrumentista, per un ressorgiment de la identitat nacional catalana. És l'autor de diferents articles a favor de la sardana i de la llengua catalana i del Prefaci del "Cançoner Popular Internacional. Catalunya-Cancionero Popular Internacional", propiciat pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, (1938); i en la seva etapa docent a Banyoles, en uns temps difícils, ensenyava català a través de les cançons.

Pecanins era un músic complet. Va dedicar tota la vida a la música culta i a la música de tradició oral, sempre envoltat dels músics i folkloristes més importants d'aquells anys. Tots ells estimaven la música i les arts com un "tot" global de cultura, conscients que impulsant la música catalana ajudaven a preservar la identitat del país.